

Službenik UN-a kaže da nema direktnih dokaza koji povezuju Miloševića sa masakrom u Srebrenici

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 239

'Izveštaj [pripremljen za Savet bezbednosti Ujedinjenih naroda] nije utvrdio nikakvu direktnu vezu između gospodina Miloševića i masakra u Srebrenici.' Ove reči je na suđenju Miloševiću izgovorio autor izveštaja, Dejvid Harland (David Harland), koji je od 1993 do 1999 bio civilni i politički oficir UN-a za Sarajevo. Njegov je zaključak da je Milošević znao, i da se nije protivio napadu Vojske Republike srpske (VRS) na zaštićenu zonu UN-a oko Srebrenice. Potvrdu vidi u tome što je Srbija dugo i neprekidno podržavala VRS, i u tome što se par dana pre početka napada, Milošević u Beogradu sastao sa generalom Ratkom Mladićem.

Ovo je loše za tužilaštvo, koje pokušava da dokaže sve navode optužnice protiv Miloševića. Napad na civilno stanovništvo jeste ratni zločin, ali napad sam po sebi ne predstavlja genocid -- pokušaj da se uništi, u celosti ili delomično, neka etnička, verska ili nacionalna grupa. Učešće u genocidu, za šta je Milošević takođe optužen, je nešto sasvim drugo (vidi dalje u tekstu.)

Harlandov zaključak o Miloševićevoj ulozi u Srebrenici, međutim, ne bi trebalo da navede posmatrače da zanemare ostatak njegovog svedočanstva, u kome je on u više navrata ukazao na Miloševićevu odgovornost za etničko čišćenje velikog dela Bosne od ne-srpskog stanovništva. Svedok smatra da VRS ne bi mogla to da izvede bez finansijske, vojne i moralne podrške Srbije. Ta podrška je uključivala sisteme protu-avionske odbrane, tenkove i drugo naoružanje, održavanje tih sistema (u Srbiji), vojno osoblje, možda čak i SAM II sistem, i finansijsku pomoć. Bez toga bi bosanski Srbi izgubili svoju vojnu nadmoć i morali bi da 'pristanu na sporazum koji bi onemogućio masovno preseljenje stanovništva, na čemu su oni radili,' rekao je Sudu gospodin Harland.

Harland je redovno izveštavao svoje šefove u UN-u o sastancima sa rukovodiocima RS. Danas je svedočio da su Radovan Karadžić i Biljana Plavšić 'rekli da je osnovni ratni cilj za Srbe da se preraspodeli bosansko stanovništvo tako da Srbima ostane jedan neprekinuti pojas teritorije uz granice sa Srbijom i Crnom Gorom, uključujući istorijski važne lokalitete.' Da bi to bilo postignuto, trebalo je da se izmesti veliki broj Mulimana, pogotovo onih koji su živeli duž obale Drine.

Nakon samo nekoliko sedmica rata, bosanski Srbi su imali pod kontrolom 70% Bosne. Do leta 1995, oni su mahom bili u poziciji da brane osvojenu teritoriju, a pri tom su nastojali da prisile bosansku vladu da pristane na mirovni sporazum koji je njima odgovarao. Jedan od načina na koji su vršili pritisak na bosansku vladu bila je trogodišnja opsada Sarajeva. Snage bosanskih Srba su okružile grad i polako ga davile. Prekinuli su ili znatno smanjili dovod struje, vode, goriva i hrane, a pri tome su neprekidno pucali snajperima i granatirali grad. Gospodin Harland je to nazvao 'česmom terora' koju su bosanski Srbi podešavali na jači ili slabiji mlaz, ovisno o tome pod kolikim su međunarodnim pritiskom bili u tom trenutku, ili na kolike su ustupke u datom momentu pokušavali da prisile bosnasku vladu. Dodatni razlog što su podešavali intenzitet pucanja i granatiranja bio je da se teror održava, ali pri tome da se izbegnu dramatične situacije koje bi mogle da navedu međunarodnu zajednicu da interveniše da zaštiti Sarajlije i Bosnu.

Granatiranje pijace Markale 5.2.1994. bilo je dovoljno strahovito da je bilo prikazano na svetskim medijima. Svedok je rekao da je u tom jednom incidentu ubijeno 68 ljudi. U prvom UN izveštaju o Marakalama krivica je pripisana bosanskoj strani, kao da su granatirali svoje ljude, ali je dalja istraga utvrdila da je granata došla sa teritorije kojoj su imale pristup obe strane. 'Nije nikada donet konačan zaključak,' rekao je Sudu gospodin Harland.

Na osnovu svojih brojnih sastanaka sa rukovodiocima RS i VRS, svedok je mogao da opiše na Sudu kakav je Milošević bio u očima bosanskih Srba. Iako su zajedno započeli projekat, smatrali su optuženog oportunistom, a ne pravim nacionalistom; u tome su davali prednost Franji Tuđmanu, koji je bio 'pravi [ali, na žalost, hrvatski] nacionalista.' Svedok je to ovako opisao: 'Milošević je imao sklonost da se ponaša kao kockar koji ode od kartaškog stola sa svojim dobitkom. Bosanski Srbi su veoma dobro prošli u ratu, uz pomoć Srbije... [On je smatrao] da je došlo vreme da učine znatne ustupke i da prihvate mir. To se nije poklapalo sa maksimalističkim očekivanjima bosanskih Srba.'

Sudije Robinson i Mej su češće postavljali pitanja Harlandu nego što su to radili sa dosadašnjim svedocima. Sudija Mej je hteo da zna na šta je svedok mislio kada je rekao da su Milošević i bosanski Srbi započeli zajednički projekat? Svedok je objasnio: 'Oni [Plavšić, Koljević, Zametica] bi govorili o 'srpskom nacionalnom projektu,' kada god bi govorili o etničkom čišćenju. ..' Oni 'bi rekli da je srpski nacionalni

projekt započet sa punim razumevanjem Srbije i uz njenu veliku podršku.' Vremenom, 'kako je Zapad povećavao pritisak na Miloševića, oni su se osećali kao da im je neko izmakao tepih ispod nogu,' kada je Milošević počeo njih da pritiska da se povuku vojno i da prihvate pregovore.

Bosansko-srpski rukovodioci su bili nezadovoljni kada je Milošević uspeo da nagovori Mladića da zaustavi napad na Goražde, jer su smatrali da su mogli da zauzmu grad. [Ovo se vidi i iz stenograma sednica Skupštine RS.] Takođe su se žalili zbog toga što ih je Milošević prisiljavao 'da se uzdrže' u Sarajevu. Produbljavao se razdor između Beograda i Pala, kao i između vojnog i civilnog rukovodstva bosanskih Srba. Milošević je imao uticaja na generala Mladića, što se videlo 1995 godine, kada je Karadžić pokušao da smeni Mladića. 'Milošević je očigledno imao barem neku zaslugu' za to što je Mladić zadržao svoju poziciju, zaključio je svedok.

Iz pitanja kojeg je postavio svedoku, može se naslutiti kako je sudija Mej razumeo njegov iskaz. '[Da li smatrate] da su, s jedne strane, Vlada Srbije i optuženi snabdevali bosanske Srbe -- materijalna pomoć i opšta moralna podrška -- ali da je sa druge strane optuženi nastojao da obuzda bosanske Srbe kada je procenjivao da mu je to u interesu?' Svedok je na to pitanje potvrdno odgovorio.

Gospodin Harland smatra da je Milošević mogao da igra dvojaku ulogu. Činjenica da je koristio svoj uticaj 'da obuzda' Srbe oko Sarajeva govori o tome da je mogao da ga iskoristi u drugim situacijama da spreči ubistva civila, etničko čišćenje i razaranja. Iako je svedok rekao da nema dokaza da je Milošević igrao ulogu u masakrima oko Srebrenice, on je tvrdio i da je optuženi znao za napad na zaštićenu civilnu zonu i pre nego što je počeo. Bio je viđen u Beogradu sa generalom Mladićem samo par dana pre početka napada. S obzirom na to da je uspeo da zaustavi napad na Goražde, može se pretpostaviti da je mogao da zaustavi i napad na Srebrenicu. Činjenica da on to nije uradio govori u prilog tužiocima, koji ga smatraju odgovornim za saučesništvo u genocidu.

U dokumentima koje su priložili pre suđenja, tužioci su obrazložili zašto veruju da je Milošević odgovoran za saučesništvo, odnosno za 'pomaganje i saradnju' u genocidu, koristeći se zakonskom terminologijom iz presude Kvočki. 'Saradnik ili pomoćnik u zlostavljanju 'ne mora da ima isti cilj kao i izvršilac, ali mora da bude svestan šireg konteksta i da zna da njegova dela pomaganja ili ohrabriranja imaju značajan utisak na izvršenje zločina'.' Milošević se 7.7.1995. u Beogradu sastao sa Mladićem. Možda je moglo nešto da bude učinjeno?

Gospodin Harland je svedočio i da je Milošević imao uticaja na sudbinu izbeglica koji su bežali iz Žepe, koju su snage bosanskih Srba zauzele gotovo istovremeno sa Srebrenicom. Strani posrednici su od njega zahtevali da obezbedi slobodan prolaz muslimanskim civilima koji su bežali iz Žepe u Srbiju. On je to učinio, i držao ih je kao ratne zarobljenike (premda to sada poriče) sve dok nisu bili pušteni na kraju rata. Svedokov je zaključak da je Miloševićeva intervencija u slučaju Žepe 'pokazatelj koji me navodi na zaključak da on nije imao veze sa masakrom [u Srebrenici.]' Bez obzira da li je u pravu, ili ne, Harland je doprineo osvetljavanju Miloševićeve uloge u ratu u Bosni.

Milošević je danas započeo unakrsno ispitivanje svedoka, i nastaviće sutra.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Topic: [War crimes](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/slu%C5%BEbenik-un-ka%C5%BEe-da-nema-direktnih-dokaza-koji-povezuju-milo%C5%A1evi%C4%87-sa-masakrom-u>